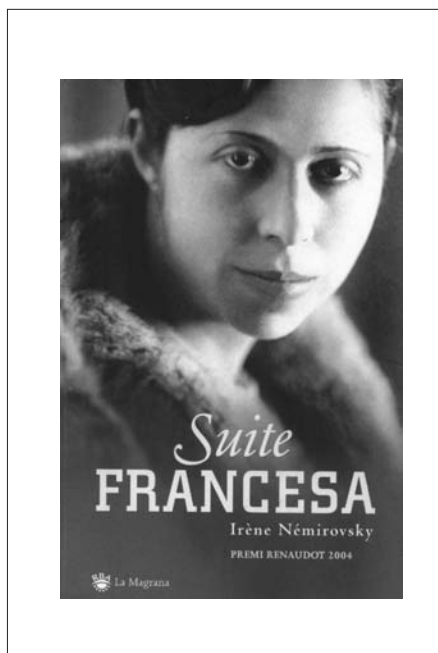

Daltabaixos

La traducció al català d'aquestes dues obres de l'autora Irène Némirovsky és, segurament, una de les fites destacables d'aquest 2006.

Primer va ser *Suite francesa*, una obra inacabada d'una escriptora jueva que, en el moment de redactar-la, estava en ple procés de fugida. Némirovsky va arribar a París procedent de Sant Petersburg fugint de la Revolució d'Octubre. L'autora, malgrat que s'havia convertit al cristianisme amb les seves filles, era carn de camp de concentració, per tal com mai no perdria l'etiqueta de jueva i estrangera. Per suportar aquella angoixa escriu amb la mateixa febre perfeccionista que havia conreat tota la vida. Omple quaderns amb notes i descripcions dels seus personatges principals i secundaris i planifica una obra en cinc parts, de les quals només en va poder acabar dues.

Suite francesa, tal i com ens ha arribat gràcies al manuscrit que van salvar les seves filles, conta l'èxode dels parisencs el juny del 1940. Fugint de l'ocupació nazi, milers d'habitants de París marxen cap a la França lliure. Némirovsky segueix la pista d'un mosaic de personatges que presenten la seua veritable personalitat, en un moment de crisi. És un fresc impressionant de la misèria humana, de la misèria moral, de la qual només se salven alguns personatges humils. La resta, hipocresia, brutalitat, niciesa. L'autora treballa aquesta pintura general dels fets amb un detallisme preciosista que no valora, només descriu, i amb això ja en té prou per frapar-nos. La imatge de l'avar embolicant les seues peces de la col·lecció de porcellana abans de ficar-les a les caixes amb què omplirà el seu cotxe i desembolicant-les després, en tornar a París, amb els ulls fent-li pampallugues, aliè al desastre mundial, és una metàfora de la duresa de l'escriptura de Némirovsky. En una segona part, el llibre es detura a descriure el dia a dia de l'ocupació alemanya, en un poble petit com Bussy. Els francesos, amb l'orgull ferit, tanquen portes i finestres quan l'exèrcit nazi desfila pels pobles ocupats i fan carasses als soldats amb què conviuen físicament, a la mateixa casa. Però la força del dia a dia és comparable a la d'una gota d'aigua que, insospitadament, va fent forat. Tant els habitants del llogaret com els soldats alemanys es veuen obligats a baixar la guàrdia i van trenant també, a contracor, una xarxa de relacions. La

novel·la ens deixa aquell regust de cosa inacabada: el munt de personatges que hi apareixen tenien un futur en la història, si més no en la ment de l'autora. Malgrat les quatre-centes pàgines (que cal llegir, això sí, amb una certa concentració, perquè Némirovsky fa un ús quasi cinematogràfic del canvi d'escena que obliga el lector a recuperar en poques línies tota la informació prèvia que tenia sobre el personatge que focalitza a cada canvi), és una novel·la que necessitava més espai, més història, més temps. Sobretot necessitava que la supèrbia humana no posara en pràctica

Irène Némirovsky
Suite francesa
RBA-La Magrana, Barcelona, 2006
409 pàgs.

Irène Némirovsky
El Ball
RBA-La Magrana, Barcelona, 2006
88 pàgs.

tota la capacitat de destrucció amb què va assotar Europa durant el segle XX. *Suite francesa* necessitava que Irène Némirovsky no haguera mort, finalment, al camp de concentració.

El volum conté també uns annexos en què es transcriuen les notes personals de Némirovsky a mesura que redactava el manuscrit, una finestra oberta al procés de creació, sense vel·ls ni sedasos. S'explica a ella mateixa, per exemple: «Unificant i simplificant cada cop més el llibre (en conjunt) s'ha de resoldre en una lluita entre el destí individual i el destí comunitari. Sense prendre partit (...) Aquesta lluita entre els dos destins es presenta cada vegada que hi ha un daltabaix; no és raonat; és instintiu; em sembla que hi deixem una bona part de la pell, però no pas tota. La sort és que en general el temps que se'ns concedeix és més llarg que el que es concedeix a la crisi. Al revés del que la gent es pensa, allò que és general passa, tota la part continua, el destí comunitari és més curt que el del simple individu (no és del tot exacte. És una altra escala del temps: només ens interessem per les sotragades; les sotragades, o bé ens maten, o bé duren menys que nosaltres)».

El Ball, de la qual ja existia una traducció catalana editada per Columna, és un llibre cronològicament anterior. És un exemple canònic de *nouvelle* en què tots els elements van dirigits a crear l'efecte final, tan sorprenent, histriònic, ridícul com profundament trist. Es tracta del relat de la preparació d'una festa que ha de significar, per a la parella de nous rics amfitrions, la presentació en societat d'aquella seua nova condició. La filla adolescent, que la crítica ha comparat amb la mateixa Irène Némirovsky, manté una relació difícil amb uns pares més preocupats per grimpar en l'escala social que per la felicitat comuna de la família. Per ella, aquella festa, a la qual no està convidada, esdevé la millor manera de posar en pràctica la venjança. La capacitat de l'autora per arrodonir uns personatges en tan poques pàgines segurament s'explica per aquell sistema d'escriptura tan minuciós i organitzat que practicava, que li impedia reservar cap detall a la improvisació. La Némirovsky d'avui seria una guionista genial, irònica i cruel, gran coneedora dels sentiments humans.